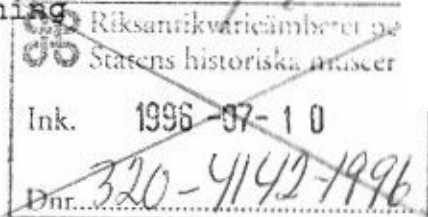

Kopia
Enligt förteckning
sista sidan

Jfr 310-3201-1996

Utgår / K

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Systemet 6, Stora Torget 6-8 i Visby

Länsstyrelsen i Gotlands län

BESLUT

96-07-01

Overklagande har ej skett
inom föreskriven tid.

Eva Jacobsson
Eva Jacobsson
Registrator

Visby innerstad har bevarat en struktur och bebyggelse från medeltid och alla därpå följande århundraden.

Medeltida stenbebyggelse bevaras i en koncentration och omfattning som saknar motstycke i landet och Norden i övrigt. Vidare finns landets största och mest koncentrerade skiftesverksbebyggelse från 17- och 1800-talen, vars karaktär ännu präglar hela stadsdelar. I staden finns även annan 16-1900-talsbebyggelse, samlad eller som enskilda representanter, med höga kulturhistoriska värden. Byggnaderna och miljöerna visar för regionen sällsynta byggnadstekniker, viktiga lokalhistoriska skeenden m m.

Den sammansatta bebyggelsemiljön, speglade gångna tiders byggnadsskick, gör innerstaden till ett synnerligen märkligt bebyggelseområde. Inom detta område kan urskiljas de skilda utvecklingsfaserna samt mindre delområden eller stadsdelar med miljöer och byggnader av högt kulturhistoriskt värde.

Fastigheten Systemet 6 ingår som en värdefull del av stadskärnans bebyggelsemiljö och stadsbilden vid Stora Torget.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lag (1988:950) om kulturminnen mm denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen av ovan angivna fastighet skall omfatta de två huvudbyggnaderna samt magasinet på den nordöstra delen av tomten enligt bifogade karta. BM avser byggnadernas exteriör och interiör i enlighet med skyddsföreskrifterna nedan.

1996-07-01 Beslöt / K

BYGGNADSBESKRIVNING

Fastigheten har tidigare bestått av två fastigheter, varför det finns två huvudbyggnader mot Stora Torget i väster. Huvudbyggnaderna är till sitt yttre i huvudsak välbevarade 1700-tals byggnader. Magasinet i nordost bevarar exteriören från omkring 1850.

- A Den norra huvudbyggnaden är uppförd omkring åren 1779-85 och är ett tvåvånings gråputsat stenhus under brutet tegeltak (tillkommet 1938, ursprungligen sadeltak). Bottenvåningen (med moderna tillbyggnader) upptas helt av Systembolagets butik och har väggmålningar från husets byggnadstid, dock kraftigt restaurerade och i modern tid utökade. I vindsvåningen finns en kakelugn från 1771 i sekundärt läge.
- B Mot öster finns en tre våningar hög flygel, vars östra del varit magasin men inretts till bostäder etc år 1938. På gårdens östra sida ligger ett tre våningar högt gulputsat magasin i sten. Dess nedre del är uppförd år 1804, magasinsvåningarna ovanpå tillkom år 1849. Byggnadens övre våningar inreddes år 1995 med smålägenheter.
- C Den södra huvudbyggnaden är en tvåvånings stenbyggnad uppförd omkring år 1763. Huset är spritputsat gult med sadeltak täckt av tegel. Bottenvåningen upptas av lager och butikslokaler, medan övervåningen och den på 1900-talet inredda vinden innehåller bostäder.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader får inte rivas, till sitt yttre byggas om eller till eller förändras i murverk och stomme. Tak- och fasadmateriel eller övrig exteriör utformning får i huvudsak ej förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i eller ändring av bärande konstruktioner, bjälklag och takstolar. Skorstensstockar, väggmålningar i norra (butiks-)husets bottenvåning får ej ändras.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella och till byggnaderna anpassade material och metoder användas. Utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

FRAMTIDA ÅTGÄRDER

Framtida arbeten skall ske i samråd med länsstyrelsen, som också lämnar råd om åtgärder.

Till beslutet bifogas länsstyrelsens förslag till riktlinjer för framtida vård- och upprustningsarbeten. Vidare bifogas länsstyrelsens förtydliganden daterade 2.1.1996 samt 29.1.1996.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på vanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

EV ÄNDRING AV BM

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot de meddelade skyddsföreskrifterna anses nödvändig av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen mm meddela tillstånd härtill.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 1§ lag om kulturminnen mm tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Thorsten Andersson.

Tf länsantikvarie Christian Runeby har föredragit ärendet.

I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessorn Nils Strehlenert.

Thorsten Andersson

Christian Runeby

Kopia

RAÅ

Byggnadsnämnden

Gotlands Fornsal

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut

RAÅ

Fastighetsregistermyndigheten

Gotlands Fornsal

Planenheten

Länsantikvarien

Byggnadsnämnden

Riktlinjer för framtida upprustningsarbeten:

(Förslag, inga av de nedan beskrivna åtgärderna är tvingande eller f n angelägna, emedan husen är i gott skick. Det är heller inte önskvärt med ett återgående till äldre utseende för sakens egen skull, utom vid framtida utbytesbehov eller förändrad användning.)

Norra huvudbyggnaden (torgfasaden): Vid omputsning av fasaderna ersätts putsen med ren kalkbruk. Sockeln bör markeras mindre och plåten ovanpå sockeln bör avlägsnas. Den blanka, rostfria hörnplåten i nordvästra hörnet (påkörningsskydd) bör ersättas, helst med en huggen kalkstensstolpe, enligt traditionella förebilder i staden.

Entrédörrarna och trappan med räcke kan ersättas med för byggnaden mer tidstrogna. Huset hade ursprungligen endast en huvudentré med en huggen, troligen slät kalkstensomfattning (jmf ex huset på Kinbergs Plats 8). Kalkstenstrappan har beskrivits som halvrund. En återgång till detta utseende med tidstrogna material och utformningslösningar är tänkbar.

Gårdsportarna är något främmande för stadsbilden. Tidigare fanns här stenmur och port med rundat överstycke, vanligt förekommande i staden (jmf ex gårdsportar till S:a Kyrkogatan nr 6 eller nr 20.) En återgång till port av detta utseende är, vid ändrad användning, tänkbar.

Södra huvudbyggnaden, (torgfasaden): Sockelplåten bör avlägsnas.

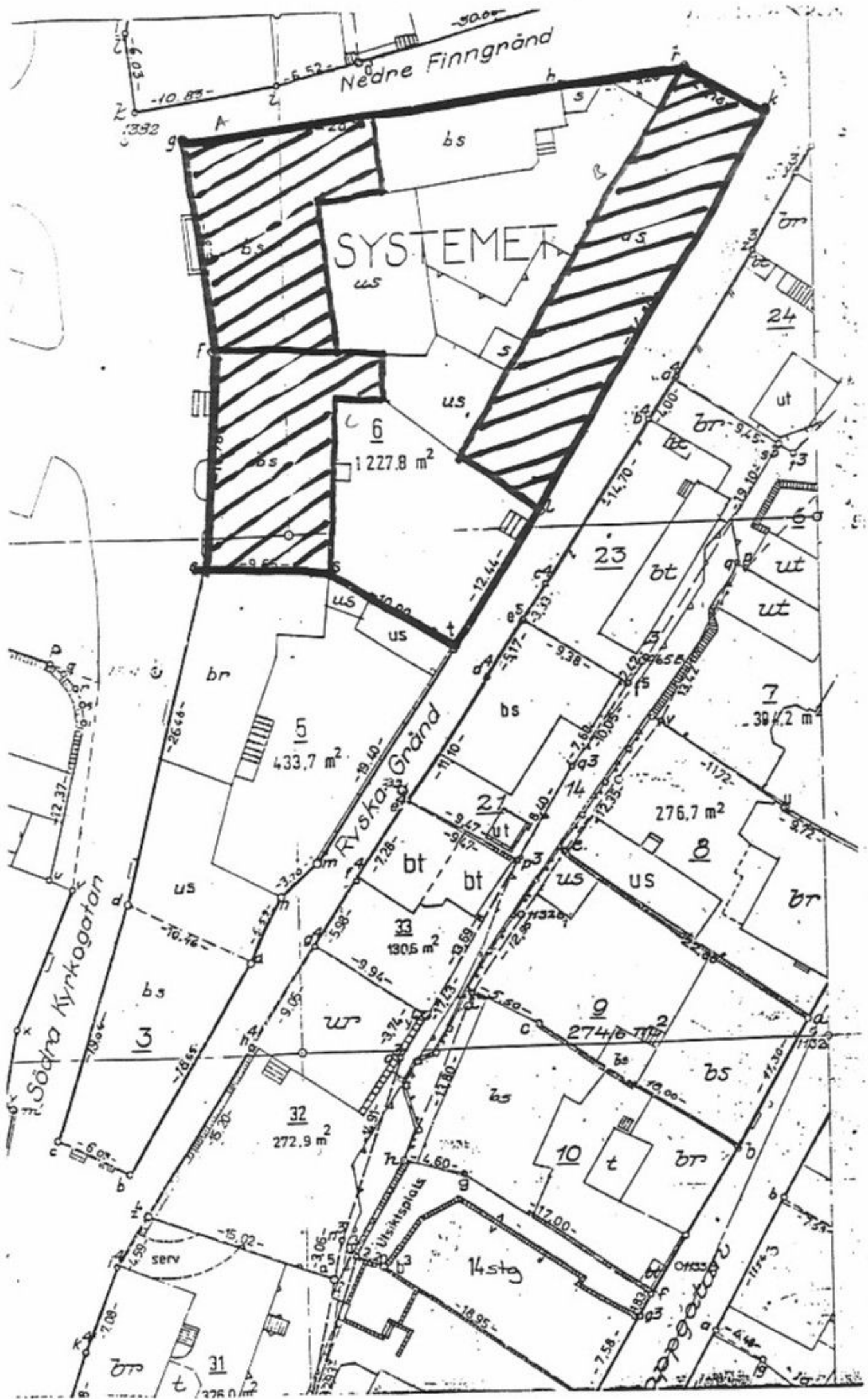
Entrédörrarna och den norra trappan med räcke kan ersättas med för byggnaden mer tidstrogna.

Gårdssidan: Ventilationstrumman vid fasadens sydöstra hörn bör om möjligt avlägsnas.

Båda husen: Vid utbyte av stuprör bör traditionell typ användas, med tratt, skarpa vinklar och kraftiga krokar.

Markiser är främmande för byggnadernas 1700-talsutseende och bör på sikt avlägsnas.

reviderad 1995-12-29/TS

Nedre Finngård

SYSTEMET

1 227.8 m²

Ryska Gränd

Södra Kyrkogatan

Utsiktsplats

Rappögatan

31

32

14 stg

10

8

13

21

23

24

7

Kopia till
Länsantikvarien

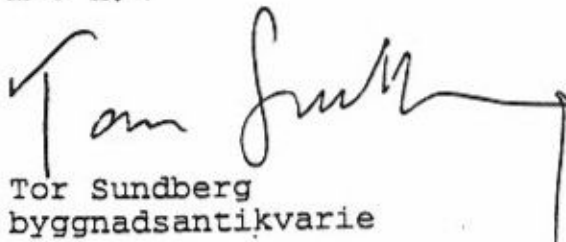
Påminnelse rörande föreslagen byggnadsminnesförklaring av
Systemet 6 i Visby

Gott Nytt År!

Visby innerstad är numera upptagen på UNESCO:s s k
Världsarvslista, vilket ska garantera att den ålderdom-
liga karaktären och kulturvärdena bevaras för all fram-
tid. Systembolagets byggnader vid Stora Torget är en vä-
sentlig del i torgbilden och därmed även innerstadens be-
byggelse. Jag vill här gratulera Systembolaget till inne-
havet av byggnader i en av landets och världens unika be-
byggelsemiljöer!

På detta sätt vill jag också vänligen påminna Er om det
förslag till byggnadsminnesförklaring (inklusive för-
tydligande skrivelse) Länsstyrelsen för halvannat år se-
dan sände till Er för begrundan och, förhoppningsvis,
godkännande. Det vore mycket glädjande om Ni inom kort
har möjlighet att lämna besked i ärendet. Har Ni ytter-
ligare frågor, är Ni välkomna att kontakta undertecknad.

m v h.

Tor Sundberg
byggnadsantikvarie

tel: 0498 - 29 21 07

bifogas: Kopia av tidigare utsänt förslag, med några in-
förda ändringar av snarast redaktionell karaktär.

Kopia till
Länsantikvarien

Förtydligande rörande föreslagen byggnadsminnesförklaring
av fastigheten Systemet 6 i Visby

Enligt telefonöverenskommelse idag, skickar länsstyrelsen här ett förtydligande angående den föreslagna BM-förklaringen av Er fastighet Systemet 6 i Visby. Jag hänvisar till tidigare utsända skrivelser i ärendet.

I "Förslag till beslut" om byggnadsminnesförklaring, är skyddsföreskrifterna de juridiskt bindande kraven, som i det här fallet är så generellt hållna att gott utrymme för diskussion ges.

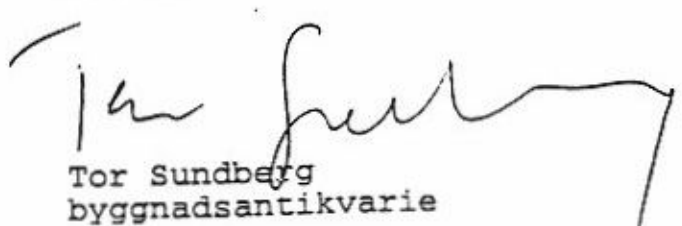
De s k riktlinjerna för framtida upprustningsarbeten är att betrakta som en antikvarisk önske- eller checklista, att ögna igenom om större arbeten skall utföras, vid ändrad användning etc. Riktlinjerna har inte juridisk status (se förtydligande i vårt brev, dat. 02.01.1996).

Länsstyrelsen har idag inga ambitioner att genom eget initiativ verka för ett estetiskt-historiskt tillrättläggande och rekonstruktion av ett äldre utseende.

För övrigt visar de arbeten som utfördes förra året på fastigheten, att Era ambitioner med fastigheten inte går emot vårt antikvariska synsätt i frågan.

Har Ni ytterligare frågor, är Ni välkomna att kontakta undertecknad.

m v h,

Tor Sundberg
byggnadsantikvarie

tel: 0498 - 292107